

92 YIL ÖNCE “ÖZERK KÜRDİSTAN” ANLAŞMASI

Aydınlık Dergisi, 2 Ocak 2011

Yıldırım Koç

Türkiye’de günümüzde yaşananları anlayabilmek için geçmişimize bakmakta yarar var.

Emperyalizmin güdümündeki Kürt milliyetçilerinin demokratik özerklik planı ile AKP’nin Kürt açılımı arasında fazla bir fark yok. Emperyalizmin güdümündeki Kürt milliyetçileri biraz acelecilik ediyor; AKP’nin Haziran 2011 genel seçimlerini atlatmaya yönelik sabırlı tavrını göstermiyor; daha doğrusu, AKP’nin oyununu bozmaya çalışırken oyunun bütününe teşhir ediyor; aşırı pervasızlığıyla kendi ayağına kurşun sıkıyor.

AKP’nin Kürt açılımı planıyla emperyalizmin güdümündeki Kürt milliyetçilerinin demokratik özerklik planı büyük ölçüde örtüşmektedir.

Emperyalist güçler, 1990 yılından itibaren yerelleşmeyi demokratikleşme gibi satarak, Türkiye’yi barışçıl yollardan parçalama planını uygulamaya soktular.

“Demokratik özerklik” veya “Kürt açılımı”, emperyalist güçlerin uşağı olacak bir “Kürdistan” yaratma çabalarının bir aşamasıdır.

Vatanımızın, ulusumuzun ve işçi sınıfımızın bütünlüğü açısından çok tehlikeli olan bu planın geçmişte de bir benzeri vardır. Geçmişteki olayda bir özerklik anlaşması da imzalanmıştı. Bugün böyle bir anlaşmanın olup olmadığını bilmiyoruz. Ancak geçmişte de, bugün de planın arkasındaki güç emperyalizmdir. 1918 yılında İngiliz emperyalizmiydi; günümüzde ağırlıklı olarak ABD emperyalizmidir.

1908 yılında İkinci Meşrutiyetin ilan edilmesinden iki yılı aşkın bir süre sonra, 21 Kasım 1911 günü Hürriyet ve İtilâf Partisi kuruldu. Bu parti, İttihat ve Terakki Partisi’nin tüm ilerici girişimlerine karşı çıktı. Parti, 1913 yılı Ocak ayında kapandı; ancak 1918 yılı Aralık ayında yeniden faaliyete geçti.

Hürriyet ve İtilâf Partisi, milli davaya ihanet eden bir çizgi izledi; millici güçlere karşı mücadele etti; işgalci güçlerle işbirliği yaptı; gericiğin her türünü savundu.

Aynı günlerde bir başka gelişme de 17 Aralık 1918 günü İstanbul’da Kürdistan Teali Cemiyeti’nin kurulması oldu.

Kürdistan Teali Cemiyeti, aşiret reislerinin, toprak ağalarının ve tarikat şeyhlerinin örgütlenmesiydi; İngilizlerle işbirliği içindeydi. Amacı, emperyalist güçlerden alacağı destekle, önce özerk bir Kürdistan’ın kurulmasıydı.

Hürriyet ve İtilâf Partisi ile Kürdistan Teali Cemiyeti 22 Aralık 1918 tarihinde bir anlaşma imzaladı. Bu anlaşmaya, Hürriyet ve İtilâf Partisi’nden Konya Mebusu Zeynelâbidin, Karesi Mebusu Vasıf ve Mustafa Sabri ile Kürdistan Teali Cemiyeti Başkanı Seyyit Abdülkadir ile üyelerden Sait ve Mehmet Ali imza attı.

Anlaşma, Osmanlı topraklarında özerk bir Kürdistan kurulmasını öngörüyordu. İlgili madde şöyleydi:

“Çoğunlukla Kürt kavminin oturduğu memleketler, siyaset yönünden İslam halifeliğine ve Osmanlı saltanatına bağlı olmak koşuluyla, bütün halkın çoğunluğunca seçilen bir yöneticinin başkanlığı altında özerk bir yönetime sahip olacaktır.”

Emperyalistlerin güdümündeki Kürt milliyetçileri (Kürdistan Teali Cemiyeti) ile emperyalistlerin güdümündeki Hürriyet ve İtilâf Partisi, toprak ağalarının, aşiret reislerinin ve tarikat/cemaat şeyhlerinin hakimiyeti altında ve emperyalizme bağımlı bir “özerk Kürdistan” kurmaya 1918 yılında imza atmışlardı.

Günümüzün Kürt açılımı ile demokratik özerklik girişimlerini, 92 yıl önceki bu anlaşmayı dikkate alarak değerlendirmekte yarar var.